

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 23.

Lýsingaprisur fyri þettireglu: 30 øyr. á forsiðuni,
20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fest
avsiðtur í pristinum.

Tírsdag hin 9. juni 1931.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á postinum, þrævasnarstodi
og skrifstovuni. Telf. 143.

5. árg.

Tandlæge BREND

træffes 11-5. Telf. 114.

MANGAN VERÐUR líkið
til, at Tórshavn er um
at verða ein stórstaður, eftir
føroyskum víðurskiftum at
doma, ið hvussu er.

Tað er nógv, ið talar fyri, at
slik orðleiðing er røtt. T. d. er
í Tórshavn hin stóra og týd-
ningarmikla inn- og útlutnings-
ægrin, sum ikki Tórshavn, men
eisini nærhendis bygdir hava
vinning av. Landsins skipasam-
band við meginheimin liggur
um Tórshavn.

Men samfíða sum framhildið
verður, at Tórshavn er ein stór-
staður, so verður eisini frá
aðrari síðu sagt, at Havnin fram-
leiðir nógv oxlitið í samburði
við hitt stóra fólkatáli í hesum
býi. Tað er ikki so lætt at renna
hesa seinri áskoðanina um koll,
sum at prógva, at stórstaðar-
dómurin er við at vinna vald í
Tórshavn.

Tað er jú mangt broytt, síðani
híni stóri handilsflogini fyrr í
tíðini høvdu heimstað her, og
sjálvt tað, at skipasambandið við
meginheimin ikki var so regl-
ligt sum nú og útlutningsvið-
urskiftini ikki so lagalig sum í
okkara dögum, so var fram-
leiðslan í øllum førum í hædd
við aðrari bygdir á landi. Men
tíðin, ið ikki bert gróir men eisini
sopar, hevur á sín hátt og til
sína tíð eisini sópa í Tórshavn,
so tey gomlu handilsflogini ikki
eru meir.

Tó standa enn tey gomlu
handilshúsini fleiri staðni, ikki
bert sum søguligir bygningar,
men við nýggjum handilsslugum,
moderniseraðir, hóskandi til tey
krøv, ið tíðin nú einaferð setur
til samfíða sína.

Soleiðis er handilslívið, kram-
búllívið, moderniserað, meðan
framleiðslan ikki enn hevur
fingið lann byr, ið tíðin krevur
eisini av henni.

Tær royndir, ið gjordar eru í
Tórshavn við inniturning av
fiski til dómis, eru ikki til
fullnar svarandi til tað, tann
kappingartíð vit liva í krevur,
um so at sólturkaður fiskur
eigur sín óðskorna aðalsett á
veraldarmarknaðinum.

Nú hevur tað verið framhildið
og tað við rætti, at tað verður
ov nógvur óvirkur fiskur latin
av landinum, og Havnin er einki
undantak, látið talan er um at
lata óvirkadan fisk út, fiverri;
nú, nógv er í seinastum bót
um hetta, men fullfíggið eru
hesi víðurskifti ikki enn.

Táid Tórshavn er um at vera

stórstaður, so er tað eyðsæð, at
her er ein stór mongd av ar-
beiðandi fólki. Og tað skuldi
ligið líka fyri, um arbeidarafólki
sjálvt tók upp málið um at
byrta tíðarhóskandi fiskaturk-
ingarhús; tí hví skal ein altíð

hoyra um tær dýru útreiðslur,
arbeidslonir o. a., fyri at virka
fisk?

Væl tilrættað og byrtan av
einum fiskavirki arbeidaranna
má vera lonandi fyri arbeidara-
fólkið og — fyri Tórshavnar bý.

De stille Søndage i engelske Byer.

De stille Søndage forsvinder, men det sker under
Protest og ejendommelige Agitationsformer.

Vor London-Korrespondent
fortæller i følgende Artikel om
en mærkelig Uge i Englands
politiske Liv:

London.

En Søndag i England har siden
salig Cromwells Dage været noget i
sin Art ganske enestaaende.

Alle Fornøjelser, af hvad Art
tænkes kan, har været forbudt, kun
Sport og de snart over hele Jorden
skildrede Søndagsstaler i Hyde Park
i London har Folket haft Lejlighed
til at more sig med paa Hvildegden.
Egentlig var det kun Kirken, der
havde privilegeret Ret til at aabne
sine Døre paa Søn- og Helligdage,
men Tiden ændrede lidt herved.

Som den mest stille Langfredag i
Danmark, saaledes har hver eneste
Søndag i England været. — Har væ-
ret. —

Løven af 1780 maa ændres

Det er rigtigst at sige har været,
naar Talen er om engelske Søndage,
for efter foregaaende Uges spæn-
dende Begivenheder tør man spaa en
Ændring.

I lang Tid har Indenrigsministe-
riet arbejdet med Reformforslag til
»Helligdagsloven af 1780« Reform-
forslaget, der nu er færdig fra Mini-
steriet gaar ud paa, at Filmteatrene
maa aabne paa Søndage. Der var dem,
der havde ventet, at ogsaa de rigtige
Teatre havde faaet Lov at aabne
Portene, men det kommer maaske,
naar Løven kommer til 3. Behand-
ling. Det er jo rigtigst, at give den
ægte Kunst samme Ret som Surro-
gatet, Radioen og Filmen. Dette sid-
ste Standpunkt hævder bl. a. et Par
af Londons store Blade.

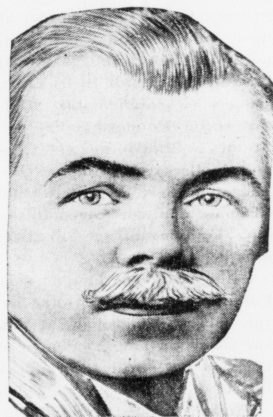
Postkort-Kampagnen.

Man kan roligt sige, at den fore-
gaaende Uge, hvor Løven var for,
var en af de mest spændende man
hænge har oplevet i Englands politi-
ske Liv. Utvivlsomt ønskede Folkets
store Flertal at faa Filmteatrene, de
kommunale Sportspladser og Teatre
aaabnet paa Ugens Hvildegde. Mange
er jo simpelthen forhindret i at nyde
Livet uden netop paa denne ene Dag.
Men flere religiøse Samfund tog me-
get energisk Kampen op mod Løven
om Biografteatrenes Søndagsaa-
bning. Der blev organiseret Moder-
mange Steder og vedtaget skarpe
Resolutioner mod de gudløse Mænd,
der vilde afskaffe de stille Søndage.
En ejendommelig Form for Protest
blev organiseret. Samtlige Parla-
mentsmedlemmer modtog Postkort
med Fyndord: »Gud har indstiftet
Søndagen, Mennesket skal ikke be-

stude den« o. s. v. Populære Parla-
mentsmedlemmer som f. Eks.
George Lansbury, modtog adskillige
Hundreder Postkort. Dog ogsaa fra
Lovens Tilhængere, f. Eks.: Kære
George Lansbury, hvorfor maa vi
ikke spille Tennis i Parken om Søn-
dagen. Giv os blot foreløbig Filmen,
men vi vil have mere.

Alle Kræfter slippes løs.

Det er ikke for meget sagt, at det
er Aar og Dag siden et Lovforslag
er drøftet saa energisk i alle Hjem,
som netop Løven om Biografteatre.

Indenrigsminister Clynes.

nes Aabning. Alle diskuterede Lø-
ven, Modstanderne af den gik langt
i Udtryk: Gudsbespottelse, Verdslige
Pranger, var ret jævnlige benyttede
Betegetelser om Parlementsmedlem-
merne. Men der var dog en tydelig
Medvind for Løven. Adskillige Præs-
ter ønskede den. »Heller end Uag-
dommen være paa kommunale
Sportspladser og i Biografen, forud-
sat der spilles ordentlige Film, end
Steder, hvor værre er, blev der sagt.
En i Pressekampagnen, for Parla-
mentsbehandlingen, offentliggjort Sta-
tistik oplyste f. Eks., at i et typisk
London Kirkedistrikt med 80,000 In-
byggere, var der i 1886-87 12,996
Kirkegængere, 1902-03 10,370 Kirke-
gængere, 1927-28 3,960 Kirkegængere.
Til 44 Gudstjenester i 1886 var der
gennemsnitlig 295 Deltagere, til 56 i
1927-28 184, og til 62 i 1927 63.

— Der var absolut Medvind for
Løven om Fornøjelser paa Søndage.

Den spændende Aften.

Saa kom den spændende Debat i
Parlamentet der varede fra tidligt

paa Eftermiddagen til langt ud paa
Natten. Udenfor Parlamentsbygning-
en demonstrerede Lovens Modstan-
dere, med blottede Hoveder og An-
sigtet løftet mod Gud, der vel dog
ikke vilde tillade denne Løve.

Indenrigsminister Clynes foretog
de Lovforslag, men bad om, at det
ikke blev betragtet som et Reger-
ingsforslag. Alle Partiers Medlem-
mer var stillet frit ved denne Af-
stemning. Alvorlige Kristne tog Or-
det for Løven, andre imod. Lands-
bury, der er flittig Kirkegænger,
sagde meget betegnende, at man tog
Fornøjelse af Fornøjelser paa Søn-
dage, men ingen af Lovens Modstan-
dere havde saa vidt vides taget For-
argelse af, at Arbejdere blev tvun-
get til, mod deres Overbevisning, at
arbejde om Søndagen. Afstemningen
gav 258 Stemmer for Løven, 210
imod. Det var 48 Stemmers Majoritet.
Mac Donald og de Konservatives Le-
der stemte for Løven, Lloyd George
— stemte ikke. — Løven skal for-
igen, men er ret sikker paa Ved-
tagelse. Dens svage Sider er, at den
kun omfatter Biografteatrene, og at
den stiller alle Kommuner frit.
Kendte Politikere mener, at det før
eller siden maa komme til en mere
rationel Løsning. Skal Biografteatre
have Aabningstilladelse bør Teatrene
have det samme, og man bør skaae
Kommunerne for oprivende Kampe
om disse Spørgsmaal. Tiden vil vise,
hvad man naar til. — Et er sikkert,
de stille engelske Søndage varer ikke
ret meget længere.

B—

Sambands-ihaldið og sjálvstýris-ihaldið.

Sjálvandi var tað altíð vænt-
andi, at »Tingakr.« fór at mótmæla
grein míni í hesum blaði
nr. 20, altanntíð hann hevði sett
sær hettar sum stórmál og sum
heilt týðningarsamt, at varðveita
okkara núverandi fiskirættindir
í Íslandi; men at mótmálið kom
at vera sum tað var, skuldi ein
seinst væntað, tí tað er ein
slik vevjan og tvassan, sum
eingin kennir mæla til.

Sjálvstýrisblaðið hevur nú
møla í eina langa tíð um at
varðveita okkara núverandi fiski-
rættindir í Íslandi, ið vit koma
at missa, um sáttmálin millum
Ísland og Danmark verður upp-
sagdur; her verður hettar sjálv-
andi víst á, at vit koma til at
missa nógv við tað, og mega
tessvegna siga upp sambandið
við Danmark fyri at eiga henda
rætt.

Hvat hovuðsgrundin er við
hesum uppskoti, kann ein og
hvør best ætla; men at hettar
er til at gagna Føroya fiski-
monnum og fólki, er ógrundað,
tí tað er nógv ið bæðir og liggur
av láni hjá okkum, sum krevur
og kundi fingið ábót; men við
hetta verður hvorki nevnt ella
rørt, tað verður bara hildið fram
við tí sama mósnum: sam-
band, sjálvstýrið, uttan fram-
takroyndir, og tí hevur Føroya
fólk, kvinnur og menn, orsök
til at vera leidd, og tí kom grein
mín. Eg helt, at vit mistu einki,

um vit mega halda okkum upp-
anfyri 3 fjórðingar í Íslandi,
meðan vit mistu nógv við tað,
at »kol- og salthandilin« var
fyrirbeindur á tingi; men her
ger »Tingakr.« so væl, at hann
letur sum einki, tí hvør feldi
málið?

Men sjálvstýrisblaðið heldur
fram og vil vera við tað sama,
at vit mega fáa okkum rætt til
at veita innanfyri mark, tí sjálvt
um skipini ikki fiska innanfyri,
so er tað vert, »helst í hesum
samanburði at hava sildaveiðuna
og flundruveiðuna í geyma,«
sum »hin stóra Stauningska
donsk-føroyska« »Ísvirkis« vinnan
er grundað á!

Soleiðis endaði stórmálið; ein
vevjan fyri »Staunings fyrirk-
uni«, ið »Tingakr.« hevur haft
ilt í búkinum av.

Men tað ið Føroyingar hava
roynt eftir sild og flundru, hevur
verið lítið og einki og kemur
ikki til nakað, fyrr enn stór
kraft verður ásett, og við hjálp
frá einum og hvørjum ið kann
halda áfram, um fyrirkommissi-
eydnast eitt, tvey ár. Og við tí
endamáli kann ein ætla, at
henda »Ísvirkis«-fyrirkommissi
er ein roynd; men sum »Tingakr.« og
co. hava ilt eyga á, tí javnaðar-
menn hava fingið hana ílag. Ja
soleiðis vera fyrirkommissi fyrir-
beindar og oyðilagdar, hvar ein
kundi vænta annað, av blindum
hatrí og illnærisspolitikki.

Sjálvstýrisblaðið skuldi ikki
lagt í at sligið so stórt uppá við
at varðveita okkara rættindir at
veita sild og flundru; tí sum
áður sagt, henda drift liggur
stíll og er einginsins, meðan fiski-
vinnan krevur nógv hjálp og
umhugsan, um hon skal vera
nútidarhóskandi og meira menni-
skjalig. Og hon er hovuðsvinna
okkara enn!

Um Føroyingar eina ferð
koma til at veita sild undir Ís-
landi, koma Íslendingar ikki á
nakran hátt at stilla seg betri
yvirfyri teimum enn Nórð-
monnum, sum eisini er prógva,
og tað hevur sína góðu grund,
tí »ein og hvør er sær sjálvum
nestur«.

»Tingakr.« skal hava rætt í,
at Føroya fiskimenn ikki kunnu
brigða Íslendingum ring pen-
ingalig víðurskiftir, men heldur
so góð, at fiskimenninir heldur
vilja lata fiskin har enn her,
sjálvt um hann kostar míni, tí
peningin fáa teir í hondina, í
staðin fyri í Føroyum: ikki fyrr
enn á jólam og onkuntíð. Men
fyri tí stendur tað fast, at tað
vóru nógvir útróðramenn, ið
bert fingi eina pylsumnu í
summarfortjenastu í fjør, og eru
hesir ikki hjálptir við, hvat aðrir
hava fingið og ikki fingið.